

УНИВЕРЗИТЕТ „ГОЦЕ ДЕЛЧЕВ“ - ШТИП
ФИЛОЛОШКИ ФАКУЛТЕТ

ISSN 1857-7059

ГОДИШЕН ЗБОРНИК

2015

YEARBOOK

2015

ГОДИНА 6

VOLUME VI

GOCE DELCEV UNIVERSITY - STIP
FACULTY OF PHILOLOGY

УНИВЕРЗИТЕТ „ГОЦЕ ДЕЛЧЕВ“ – ШТИП
ФИЛОЛОШКИ ФАКУЛТЕТ

ГОДИШЕН ЗБОРНИК
2015
YEARBOOK

ГОДИНА 6

VOLUME VI

GOCE DELCEV UNIVERSITY – STIP
FACULTY OF PHILOLOGY

**ГОДИШЕН ЗБОРНИК
ФИЛОЛОШКИ ФАКУЛТЕТ
YEARBOOK
FACULTY OF PHILOLOGY**

За издавачот:

Проф д-р Драгана Кузмановска

Издавачки совет

проф. д-р Саша Митрев
проф. д-р Блажо Боев
проф. д-р Лилјана Колева-Гудева
проф. д-р Виолета Димова
проф. д-р Јованка Денкова
проф. д-р Билјана Ивановска
доц. д-р Нина Даскаловска
проф. д-р Махмут Челик
доц. д-р Ранко Младеноски
м-р Ристо Костуранов

Редакциски одбор

проф. д-р Јованка Денкова
проф. д-р Виолета Димова
проф. д-р Луси Караниколова
проф. д-р Толе Белчев
проф. д-р Билјана Ивановска
доц. д-р Марија Кусевска
доц. д-р Нина Даскаловска
доц. д-р Марија Кукубајска
доц. д-р Драгана Кузмановска
виш лектор м-р Снежана Кирова
м-р Весна Коцева

Главен уредник

доц. д-р Светлана Јакимовска

Одговорен уредник

доц. д-р Ева Ѓорѓиевска

Јазично уредување

Даница Гавриловска-Атанасовска
(македонски јазик)
лектор м-р Биљана Петковска
(англиски јазик)

Техничко уредување

Славе Димитров

Редакција и администрација
Универзитет „Гоце Делчев“–Штип
Филолошки факултет
ул. „Крсте Мисирков“ 10-А
п. фах 201, 2000 Штип
Р. Македонија

Editorial board

Prof. Sasa Mitrev, Ph. D.
Prof. Blazo Boev, Ph. D.
Prof. Liljana Koleva Gudeva, Ph. D.
Prof. Violeta Dimova, Ph. D.
Ass. Prof. Jovanka Denkova, Ph. D.
Ass. Prof. Biljana Ivanovska, Ph. D.
Docent Nina Daskalovska, Ph.D.
Docent Mahmut Celik, Ph.D.
Docent Ranko Mladenoski, Ph.D.
Risto Kosturanov, M. A.

Editorial staff

Ass. Prof. Jovanka Denkova, Ph. D.
Prof. Violeta Dimova, Ph. D.
Ass. Prof. Lusi Karanikolova, Ph. D.
Ass. Prof. Tole Belcev, Ph. D.
Ass. Prof. Biljana Ivanovska, Ph. D.
Docent Marija Kusevska, Ph.D.
Docent Nina Daskalovska, Ph.D.
Docent Marija Kukubajska, Ph.D.
Docent Dragana Kuzmanovska, Ph.D.
Senior Lecturer Snezana Kirova, M.A.
Vesna Koceva, M.A.

Managing editor

Docent Svetlana Jakimovska, Ph.D.

Editor in chief

Docent Eva Gjorgjievska, Ph.D.

Language editor

Danica Gavrilovska-Atanasovska
(Macedonian)
Lecturer Biljana Petkovska, M.A.
(English)

Technical editor

Slave Dimitrov

Address of the editorial office

Goce Delcev University – Stip
Faculty of philology
Krste Misirkov 10-A
PO box 201, 2000 Štip,
R. of Macedonia

СОДРЖИНА CONTENTS

Јазик

д-р Марија ЛЕОНТИЌ ПОТЕКЛЮ, АДАПТАЦИЈА И СЕМАНТИКА НА ТУРСКИОТ СУФИКС -лак /-lik/ (-lik, -lik, -luk, -lük) ВО МАКЕДОНСКИОТ ЈАЗИК Marija LEONTIC, Ph. D. ORIGIN, ADAPTATION AND SEMANTICS OF THE TURKISH SUFFIX -лак /-lik/ (-lik, -lik, -luk, -lük) IN TURKISH AND MACEDONIAN LANGUAGE	11
Делфина ЈОВАНОВА НИКОЛЕНКО д-р Луси КАРАНИКОЛОВА-ЧОЧОРОВСКА СЕМАНТИКАТА НА ЈАЗИКОТ ВО РУБРИКАТА „САКАМ ДА КАЖАМ“ ВО ДНЕВНИОТ ВЕСНИК „ВЕСТ“ Delfina JOVANOVA NIKOLENKO I Lusi KARANIKOLOVA – COCOROVSKA, PhD THE SEMANTICS OF THE LANGUAGE IN THE RUBRIC „SAKAM DA KAZAM“ IN THE DAILY NEWSPAPER „VEST“	21
д-р Јаготка СТРЕЗОВСКА д-р Билјана ИВАНОВСКА ЛИНГВИСТИЧКИ ОСВРТ КОН ТУЃИТЕ ЗБОРОВИ И ЗАЕМКИТЕ ВО СТРУЧНИОТ ЛЕКСИЧКИ ФОНД НА ЈАЗИКОТ д-р Jagotka STREZOVSKA, PhD д-р Biljana IVANOVSKA, PhD LINGUISTIC REVIEW TOWARDS FOREIGN AND LOANWORDS IN THE PROFESSIONAL LEXICAL LANGUAGE FOND.	29
м-р Наталија ПОП ЗАРИЕВА м-р Крсте ИЛИЕВ ВЛИЈАНИЕТО НА ИНТЕРНЕТОТ ВРЗ ЈАЗИЧНАТА КУЛТУРА, КОГНИТИВНИОТ И АКАДЕМСКИОТ РАЗВОЈ НА МЛАДИТЕ Natalija POP ZARIEVA Krstel ILIEV THE INFLUENCE OF THE INTERNET ON THE LANGUAGE CULTURE, THE COGNITIVE AND ACDEMIC DEVELOPMENT OF THE YOUNG	39
м-р Македонка ДОДЕВСКА д-р Веселинка ЛАБРОСКА ПРЕГЛЕД НА ЛЕКСИКАТА НА ОВЧЕПОЛСКИОТ ДИЈАЛЕКТ И НА СЛОВЕНЕЧКОГОРИШКИОТ (ГОРИЧАНСКИ) ДИЈАЛЕКТ СПОРЕД ПОТЕКЛОТО Makedonka DODEVSKA, Mr. Veselinka LABROSKA, Ph. D. THE REVIEW OF THE LEXICAL VOCABULARY OF THE OVCHE POLE DIALECT AND SLOVENIAN GORISHKI – GORICHANSKI DIALECT	47

д-р Билјана ИВАНОВСКА д-р Марија КУСЕВСКА д-р Нина ДАСКАЛОВСКА м-р Татјана УЛАНСКА д-р Лилјана МИТКОВСКА Моника ЦЕНОВА Викторија КРСТЕВСКА ПРОЕКТОТ „УЛОГАТА НА ЕКСПЛИЦИТНИТЕ ИНСТРУКЦИИ ЗА СТЕКНУВАЊЕ ПРАГМАТИЧКА КОМПЕТЕНЦИЈА ПРИ УЧЕЊЕТО АНГЛИСКИ И ГЕРМАНСКИ ЈАЗИК“ И НЕГОВО ПРЕТСТАВУВАЊЕ	53
д-р Марија КУСЕВСКА УЛОГАТА НА МОДАЛНИТЕ ГЛАГОЛИ КАКО УБЛАЖУВАЧИ ВО АНГЛИСКИОТ И ВО МАКЕДОНСКИОТ ЈАЗИК Marija Kusevska USE OF MODAL VERBS FOR MITIGATION IN ENGLISH AND MACEDONIAN	61
д-р Светлана ЈАКИМОВСКА МЕТОДИ НА ТЕРМИНОЛОШКАТА РАБОТА Svetlana JAKIMOVSKA, Ph. D. TERMINOLOGY METHODS	71
д-р Даринка МАРОЛОВА д-р Драгана КУЗМАНОВСКА ПОВЕКЕЗНАЧНОСТ ВО МАКЕДОНСКИОТ И ВО ГЕРМАНСКИОТ ЈАЗИК Darinka, MAROLOVA Dragana KUZMANOVSKA AMBIGUITY IN MACEDONIAN AND IN GERMAN LANGUAGE	81
Assist. Prof. Marija EMILJA KUKUBAJSKA, PhD Tatjana Plievska, M.A. candidate A FABIAN SOCIETY, FRANKFURT SCHOOL: UTOPIA, DYSTOPIA, “REALITY”	91
Катерина, СТОЈАНОВСКА д-р Марија, КУСЕВСКА ПИЦИН И КРЕОЛСКИ ЈАЗИК Katerina, STOJANOVSKA Docent Marija, KUSEVSKA PhD. PIDGIN AND CREOLE LANGUAGE	103
<i>----- Книжевност -----</i>	
м-р Марија КРСТЕВА м-р Драган ДОНЕВ ТЕМАТСКИТЕ ПРЕОКУПАЦИИ ВО „ДОЛГА ЦРНЕЧКА ПЕСНА“ НА РИЧАРД РАЈТ Marija Krsteva Dragan Donev THEMATIC PREOCCUPATIONS IN RICHARD WRIGHT’S „LONG BLACK SONG“	113

д-р Ранко МЛАДЕНОСКИ д-р Толе БЕЛЧЕВ МАКЕДОНСКИ ПОЕМИ И ЕПОВИ ЗА НАЈСЛАВНИОТ МАКЕДОНСКИ КРАЛ Ranko Mladenoski, Ph. D. Tole Belcev, Ph. D. MACEDONIAN POEMS AND EPICS ABOUT THE MOST FAMOUS MACEDONIAN KING	119
Пацка ТАСЕВА д-р Толе БЕЛЧЕВ ЕСТЕТСКАТА ФУНКЦИЈА НА СИМБОЛОТ ВО „БЕЛИ МУГРИ“ ОД РАЦИН Paska TASEVA Tole BELCEV, Ph. D. AESTHETIC FUNCTION OF SYMBOLS IN “WHITE DAWNS” BY RACIN.....	131
д-р Луси КАРАНИКОЛОВА-ЧОЧОРОВСКА ПОРТРЕТИРАЊЕ ПРЕКУ ДЕСКРИПЦИЈА (За портретите на Францка и Лојзе во романот „На пругорнината“ од Иван Цанкар) Lusi Karanikolova – Cocolovska, PhD PORTRAYAL THROUGH DESCRIPTION (About the portrayals of Francka and Lojze in the novel “Na prugorninata“ by Ivan Cankar)	141
Сања СПАСКОВА д-р Толе БЕЛЧЕВ НАРАТОРИТЕ И ФОКАЛИЗАТОРИТЕ ВО РОМАНОТ „СМРТТА НА ДИЈАКОТ“ ОД ДРАГИ МИХАЈЛОВСКИ Sanja Spaskova Tole Belcev, Ph. D. NARRATORS AND FOCALIZERS IN THE NOVEL ‘THE DEATH OF THE NOVICE’ BY DRAGI MIHAJLOVSKI	151
д-р Јованка ДЕНКОВА ИЗМИСЛУВАЊЕ ИЛИ РЕАЛНОСТ НА ДЕТСКИОТ СВЕТ Jovanka DENKOVA, Ph.D. FANTASY OR REALITY OF THE CHILD’S WORLD	161
д-р Ева ЃОРЃИЈЕВСКА Canone inverso или за уметноста и бескрајот (критички осврт на романот од Паоло Мауренсиг) Eva GJORGJIEVSKA, PhD Canone inverso or the art and the infinity (Critical review on the novel of Paolo Maurenzig).....	169
Данче СТЕФАНОВСКА д-р Толе БЕЛЧЕВ НАРАТОРИТЕ ВО „ЌЕРКАТА НА МАТЕМАТИЧАРОТ“ ОД ВЕНКО АНДОНОВСКИ Danche STEFANOVSKA Tole BELCEV, Ph. D. NARRATORS IN „THE DAUGHTER OF THE MATHEMATICIAN” BY VENKO ANDONOVSKI	175

д-р Ева ЃОРЃИЕВСКА м-р Јована КАРНИКИЌ КАРЛО ГОЛДОНИ И РЕФОРМАТА НА ИТАЛИЈАНСКИОТ ТЕАТАР Eva GJORGJEVSKA, PhD Jovana KARANIKIKJ, MA CARLO GOLDONI AND THE REFORM OF ITALIAN THEATER	185
м-р Крсте ИЛИЕВ м-р Наталија ПОП ЗАРИЕВА ИСКУШЕНИЕТО И СПАСЕНИЕТО ВО СЕР ГАВЕЈН И ЗЕЛЕНИОТ ВИТЕЗ Krstе ILIEV Natalija POP ZARIEVA TEMPTATION AND SALVATION IN SIR GAWAIN AND THE GREEN KNIGHT	191
м-р Милена РИСТОВА-МИХАЈЛОВСКА ЕДНО ДРАМСКО ЧИТАЊЕ НА БАЛКАНОТ ВО „СЛОВЕНСКИОТ КОВЧЕГ“ НИЗ БЕЛА, ЛИКОТ-НОМАД Milena RISTOVA-MIHAILOVSKA, MA DRAMA READING OF THE BALCAN PENINSULA IN ‘SLAV CASKET’ THROUGH BELA, THE NOMAD CHARACTER	197
Проф. д-р Луси КАРНИКОЛОВА-ЧОЧОРОВСКА ДЕСКРИПТИВНИТЕ „СЛИКИ“ ВО РОМАНОТ „СЕЛИДБИ“ ОД МИЛОШ ЦРЊАНСКИ Lusi KARANIKOLOVA – COCOROVSKA, PhD DESCRIPTIVE “PICTURES“ IN THE NOVEL “SELIDBI“ BY MILOS CRNJANSKI	207

-----*Дидактика*

м-р Биљана ИВАНОВА д-р Драгана КУЗМАНОВСКА м-р Снежана КИРОВА м-р Татјана УЛАНСКА ЗОШТО ДА СЕ УЧАТ СТРАНСКИТЕ ЈАЗИЦИ? Biljana Ivanova, M.A. Dragana Kuzmanovska PhD. Snezana Kirova M.A. Tatjana Ulanska M.A. WHY LEARNING FOREIGN LANGUAGES?	223
Магдалена БАТЕВСКА д-р Нина ДАСКАЛОВСКА ЗА КОМПЛЕКСНОСТА НА ИЗУЧУВАЊЕ НОВИ ЗБОРОВИ ВО НАСТАВАТА ПО СТРАНСКИ ЈАЗИЦИ Magdalena BATEVSKA Nina DASKALOVSKA ON THE COMPLEXITY OF LEARNING NEW WORDS IN ENGLISH LANGUAGE INSTRUCTION	229

Марија КУЛАКОВА д-р Нина ДАСКАЛОВСКА ИНТЕГРИРАЊЕ НА МОДЕРНАТА ТЕХНОЛОГИЈА ВО НАСТАВАТА ПО АНГЛИСКИ ЈАЗИК Marija Kulakova Nina Daskalovska, Ph.D. INTEGRATING MODERN TECHNOLOGY INTO ENGLISH LANGUAGE TEACHING	239
м-р Марија Тодорова м-р Весна Коцева АНКСИОЗНОСТ ВО НАСТАВАТА ПО СТРАНСКИ ЈАЗИК Marija, Todorova Vesna, Kocева FOREIGN LANGUAGE CLASSROOM ANXIETY	253
д-р Виолета ДИМОВА д-р Махмут ЧЕЛИК Умит СУЛЕЈМАНИ ИСТРАЖУВАЧКИТЕ МЕТОДИ И ТЕХНИКИ – ОСНОВЕН УСЛОВ ЗА ОСТВАРУВАЊЕ НА КОГНИТИВНАТА НАСТАВА ВО ПАРАЛЕЛНИТЕ СО ТУРСКИ НАСТАВЕН ЈАЗИК Violeta DIMOVA, Ph. D Mahmut CELIK, Ph. D Umit SULEIMANI RESEARCH METHODS AND TECHNIQUES – MAIN CONDITION FOR COGNITIVE EDUCATION IN CLASSES WITH INSTRUCTION IN TURKISH LANGUAGE	259
Анжела НИКОЛОВСКА ИНТЕГРИРАЊЕ НА ВОКАБУЛАРОТ ВО НАСТАВАТА ПО СТРАНСКИ ЈАЗИЦИ Anzela NIKOLOVSKA INTEGRATION OF VOCABULARY INSTRUCTION INTO FOREIGN LANGUAGE TEACHING	265
д-р Билјана ИВАНОВСКА „BLENDED LEARNING“ КАКО МЕТОД ВО ИЗУЧУВАЊЕТО СТРАНСКИ ЈАЗИК ВО СТРУКА Biljana IVANOVSKA, Ph. D. BLENDED LEARNING“ AS A METHOD WHILE LEARNING A FOREIGN LANGUAGE	273

д-р Ева ЃОРЃИЕВСКА¹

CANONE INVERSO ИЛИ ЗА УМЕТНОСТА И БЕСКРАЈОТ (критички осврт на романот од Паоло Мауренсиг)

Апстракт: Текстот што следи претставува критички осврт на едно од делата на современиот италијански писател Паоло Мауренсиг (1943-), *Canone inverso*, кое ја следи приказната на талентираниот виолинист Јене Варга, руиниран музичар чишто изведби ги освојуваат срцата на виенската публика. Делото во себе ги обединува карактеристиките на *bildungsroman* и на роман на потрага, каде што неизвесноста на дејствието оди во спрега со мистериозноста која ги обвива ликовите, откривајќи го влијанието на германскиот романтизам и посебно на расказите на Хофман врз Мауренсиг. Историјата на виолината која Јене Варга ја има во оставина од неговиот исчезнат татко ги отвора пресвртените моменти на трагањето по совршенството и бесмртноста преку музиката, доблеста и суровоста на генијот, дисциплинирањето на талентот и слободата на уметничкото создавање, традицијата и индивидуалниот талент.

Клучни зборови: *canone inverso*, музика, бесконечност, традиција, индивидуален талент.

Eva GJORGJIEVSKA, PhD²

CANONE INVERSO OR THE ART AND THE INFINITY (Critical review on the novel of Paolo Maurensig)

Abstract: The following text presents a critical review of one of the works of the contemporary Italian writer Paolo Maurensig (1943-), *Canone inverso*, which follows the story of a talented violinist Jenö Varga, a ruined musician whose performances are grabbing the hearts of the Viennese audience. The work unites the characteristics of a *bildungsroman*, where the uncertainty of the action goes in line with the mystery that envelops the characters, revealing the influence of the German romanticism and especially of the Hoffmann`s stories on Maurensig. The history of the violin that Jenö Varga has as the legacy of his missing father opens the questions of searching for perfection and immortality through music, the virtue and the cruelty of the genius, the discipline of the talent and the freedom of the artistic creation, the tradition and the individual talent.

¹ Филолошки факултет, Универзитет „Гоце Делчев“ - Штип

² Faculty of Philology, Goce Delcev University, Stip, Macedonia

Key words: *canone inverso, music, infinity, tradition, individual talent.*

Во музиката терминот *canon* ја означува онаа музичка техника каде што на определени периоди една водечка мелодија е мултиплицирана со додавање на имитативни последователни мелодии, идентични на првата или со нејзини благи варијации. Наспроти тоа, *Canone inverso* подразбира музичка изведба каде што првата мелодија го следи нормалниот редослед на нотите, додека пак имитативната мелодија го изведува истиот интервал наназад, започнувајќи од крајот и одејќи кон почетокот. Апстрахиран од својот првичен домен, *canone inverso* за авторот Паоло Мауренсиг станува симбол за многу нешта, првенствено за неговата наративна техника во романот. Преку непредметната стварност на музиката, инверзната и двојна мелодија свирена од две виолини може да биде симбол за цикличноста на приказната која го следи одвивањето на раскажувањето, иако за своја содржина го има навраќањето кон минатото преку реминисценциите на раскажувачите. Скалестата структура на романот, своевиден „роман со фиоки“, која воведува низа на раскажувачи слично на надоврзувањето на музички партитури, од приказна во приказна, ја провлекува мистериозната виолина со изглед на човечка глава (се претпоставува дека тоа е глава на еден од нејзините сопственици) на местото од традиционалните чивии, виолина која како навистина да е инспирација за секој нејзин сопственик или трагач, бидејќи сведочиме како секој од нив станува понатамошен раскажувач: ја следиме рамковната приказна на нараторот кој штотуку ја откупил виолината, но исто така и приказната на неговиот посетител во потрага по истата виолина кој раскажува за Јене Варга, а згора на тоа и приказната на Куно кој се идентификува со Јене и ја раскажува туѓата приказна како да е сопствена...

Canone inverso е, исто така, симбол на цикличноста на времето или на вечното враќање на историјата која според зборовите на еден од ликовите ја насетува заканата во итањето кон заканувачкиот и непредвидлив бескрај (губењето на вербата во музиката на што се надоврзува историскиот момент на почетокот на војната), па затоа треба да ја соедини сегашноста со минатото и почетоките, односно со времето на првобитна благосостојба на човештвото. Мелодијата е знак на бесмртноста, бидејќи приближувајќи му се на крајот, партитурата може да се повторува до бесконечност секогаш одново продолжувајќи во спротивната насока. Двете виолини или мелодии, пак, ја претставуваат личната потрага по двојникот, по идеалот во кој се содржи духовното сродство. Но, двојството е исто така симбол на конфликтот на двете спротивставени мелодии, на благоста и на суровоста, на Каин и Авел, на Јене и Куно ако ги бараме нивните пандани во приказната, на двете спротивставени сили кои се борат во секој човек (кон крајот од романот, всушност, дознаваме дека во еден момент Јене и Куно се манифестации на една иста шизоидна личност).

Иако се споменуваат повеќе раскажувачи кои се слушатели на приказната на својот случаен познајник, доминантна и суштинска во романот е приказната на Јене Варга, музичарот скитник кого гостинот на нараторот имал можност да го запознае во еден од виенските барови. Јене започнува да ја раскажува својата животна приказна, која во исто време е и приказна за историјата

на мистериозната виолина. Трагизмот на судбината на Јене се поврзува со виолината која е единствената врска со неговото минато и со неговиот татко, според дотогашните сознанија човек чијашто трага се загубила засекогаш на воениот фронт. Виолината го придружува Јене и во едно од најелитните музички училишта, каде што потрагата по совршенството и смислата преку музиката се заменети со суровоста на музичката дисциплина и зависта на оние чијашто некогашна надеж за голема кариера во еден момент згаснала како помиреност со просечноста. Единствениот блесок во тмурните ќелии на школата е ненадејното познанство со Куно, духовниот двојник на Јене, со кого без никаков претходен договор ќе го изведат токму *canone inverso*, во кого ќе го препознаат своето идно пријателство, но исто така и ќе ја засилат вербата во чистината и идеалот кои може да ги овозможат музиката.

Но, минатото на Куно е сосема спротивно од она на Јене. Ако единствената врска со минатото за Јене претставува виолината, Куно ја носи крвта на благородничка лоза која од колено на колено ја пренесува генијалната дарба за музиката. Паоло Мауренсиг како да сака преку овие два лика да го постави прашањето за потеклото на инспирацијата и музичкиот дар, да се праша дали талентот е нешто што тлее во исконските корени и во мистеријата на минатото или пак непредвидлива индивидуална вдахновеност која го издвојува поединецот како демијург кој може да ја надмине детерминацијата на судбината или пак индивидуалноста е неизбежна надградба на она што е пасивно наследство.

Пријателството кое започнува помеѓу Јене и Куно во училиштето се претвора во ривалство за време на престојот на Јене во замокот каде што живее семејството на Куно. Замокот како оставина од неколку векови во себе ги обединува минатите генерации на семејството Блау и сведочи за континуитетот на историјата, за нејзината длабока вкоренетост во животот на современите. Големото откровение кое Јене го доживува во сонот, го доведува до сознанието дека неговиот татко е всушност баронот Блау, односно таткото на Куно, така што двојникот Куно е, всушност, негов полубрат. Отклучувајќи една од мистериозните соби на замокот, Јене, всушност, го гледа портретот со еден од предците кој во раката ја држи токму неговата виолина. Јене конечно го пронаоѓа својот татко, иако си заминува без да го соопшти тоа, но наместо неговиот живот да добие смисла, напротив тоа претставува последниот удар на неговата амбиција. Понорот на смртта, наспроти тежнењето кон бесмртноста коинцидира со неговата подготвеност да се откаже од музиката засекогаш. Таа престанува да биде причина за живот, нејзината опачина е гревот и суровоста. Таа граничност која ја содржи музиката или талентот е презентирани и преку ликот на Софи, десет години постарата девојка виртуоз за виолина, која уште од дете Јене ја запознава во еден хотел. За време на првиот настап Софи доживува сериозна расправија со еден за него непознат господин на што ѝ претстои обид за самоубиство. Вториот пат кога Јене ја среќава, веќе откако се има откажано од музиката, за време на нејзиниот концерт во позадината на салата одекнуваат криците на надоаѓањето на војната.

Од мистерија во мистерија, читателот е воден во еден од оние романи на исчекување да ја дознае големата вистина која се крие зад секоја од приказните.

Приказната се затвора во еден цикличен обрт, каде што најнаивниот од сите раскажувачи, оној за кого се мисли дека не знае ништо за виолината која ја купил на аукција, излегува дека е еден од потомците на семејството Блау. Во минатото, тоа е ликот кој мистериозно исчезнал од замокот и по пронаоѓањето на телото на еден удавен човек, тој бил идентификуван со него и закопан на семејните гробишта. Следната вечер, некој веројатно знаејќи дека станува збор за погрешен човек го откопал телото, но тоа за семејството Блау означувало воскресение на Густав и верба во метафизичките состојби на душата. Густав е оној кој во еден момент се откажал од науката за да се предаде на создавањето на материјално богатство и кој на уште еден начин ја потврдува оваа песимистичка теза на илузорноста на талентот и на духовната дарба, на кршењето на големите идеали и предодредби.

На ист начин како и претходната мистерија, полека се разоткрива и тајната за Јене што ѝ додава уште еден херменевтички клуч на приказната. Посетителот кого сега веќе за нас разоткриениот Густав го среќава и кој раскажува како ја слушал приказната на човекот кој му се претставил како Јене, се наоѓа во недоумица откако емпириските факти не се поклопуваат со кажувањата на Јене. Имено, барајќи го во селото од кое знаел дека доаѓа, тој дознава дека Јене починал уште во 1947 г. Исправен пред слична мистерија како и онаа на семејството Блау кое верува дека Густав воскреснал од мртвите, посетителот се помирува со фактот што по својата сообраќајна несреќа, можеби, целата приказна била искреирана од него. Но, откако епилогот го открива идентитетот на Густав, романот се заокружува во писмото кое до него го испраќа психијатриската установа која тврди дека го лекувала Куно Блау од нарушување на личноста и чијашто севкупна оставина била распададена по неговата смрт во 1958 г. Густав е, всушност, оној кој ја откупил виолината на неговиот внук и кој конечно ја разрешува мистеријата на приказната. Сите коцки на крајот се спојуваат и дознаваме дека Јене навистина постоел, но откако починал во 1947 г., а Куно полудел како жртва на музичката амбиција, тој во својата подвоена личност го вклучил и идентитетот на Јене. Оној со кого разговарал непознатиот посетител бил всушност Куно во моменти кога се идентификувал со Јене и така и се претставувал. Приказната на Куно и Јене е раскажана од Куно, но од аголот на она што би можел да го доживее Јене.

Едно од суштинските филозофски прашања кои ги преокупираат ликовите во романот на Мауренсиг е прашањето на бесмртноста. Во замокот каде што живее Куно семејството е поттикнато од мистериозната случка на исчезнувањето на телото на вујкото Густав да бара решенија за можните метафизички состојби на душата. Не случајни посетители на семејството во вечерните часови се докторот Егони и пречесниот Чилијани, кои ја промислуваат бесмртноста соодветно на својата преокупација - докторот ја бара бесмртноста на телото преку усовршувањето на медицината, додека пак свештеникот говори за бесмртност на душата за која би било казна да ја спознае бесмртноста на телото, бидејќи тоа би претставувало продолжение на можните животни гревови, а воедно и дрска побуна против семоќноста на Бога. Мислењето на Куно е дека бесмртноста може да се постигне преку обединувањето на минатото со сегашноста, односно преку

навраќање кон корените во кои е концентрирана сета енергија и творечка сила. Слично на него и неговиот татко, баронот Блау, смета дека она што е трајно и што поседува вредност опстојува преку генетиката и историската селекција на генијалноста како што е случајот со музичките таленти во неговото семејство.

Наспроти нив, Јене го гледа генијот во случајниот дар кој го поседува поединецот и кој како него, без никаква приказна зад себе со испразнета карта на минатото, може да тргне во освојувањето на тајните на музиката. Но, ако во младоста Јене ја гледа смислата на живеењето во музиката, во нејзината моќ да ја надмине крвкоста и тривијалноста на животот, случувањата кои му ги приредува животот, најпрво суровоста на интернатот, потоа разочарувањето во доблеста на Куно и на крајот навестувањето на војната, резултираат кај него се еден духовен пад на загуба на вербата во нештата кои немаат прагматична основа.

Недофатливоста на музиката, чиешто тонови неповратно исчезнуваат во времето и се речиси неповторливи, создава од неа пример за апстракција која се однесува исклучиво на духовното доживување и на исполнетоста на духот преку естетското восприемање. Заокруженоста и повторливоста на историјата за која се залагаат соговорниците е, всушност, она што може да се постигне преку креативното уживање во умот на оној кој создава и кој во *canone inverso* не го познава крајот, на сличен начин како што читателот на овој роман ја доживува целовитоста на духовното задоволство преку херменевтичкото исчитување на символите и затскриените значења на романот. Страста и опсесијата на музичкиот гениј и потрагата по чистината на идеалот зад чија сенка тлеат неминовно и корените на злото го задржува докрај читателското внимание кое полека ги склопува деловите на мозаикот и располагајќи слободно со наративното време ги врзува минатото и идното во раскажувањето за да ја одгатне смислата на приказната.

Користена литература

1. Мауренсиг, П. (2005) *Canone inverso*: Табернакул.
2. Balboni, (P), Cardona, (M) (2004). *Storia e testi di letteratura italiana per stranieri*, Guerra Edizioni.
3. Eko, U. (2002) *Sest setnji kroz narativnu sumu*. Alfa, Narodnja kniga.
4. FERRONI, G. (1991) *Storia della letteratura italiana* vol. II- II Einaudi.